

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att sjukförsäkringslagen ändras så att som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för lantbruksföretagare och andra företagare skall istället för den förvärvsinkomst som fastställts vid beskattningen användas den inom företagarpensionsförsäkringen fastställda arbetsinkomsten. Från början av juli 2001 till utgången av 2003 används arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare när dagpenningen fastställs, likväl endast som s.k. sex månaders inkomst.

Samtidigt föreslås att den sjukförsäkringspremie för försäkrade som uppbärs av företagare skall fastställas på grundval av arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare istället för på grundval av förvärvsinkomstandelen av inkomst av företagsverksamhet. Ändringen av grunden för företagares premier träder i kraft vid ingången av 2003, men vid förskottsuppbörden för 2003

betalas företagares premier fortfarande enligt den nuvarande grunden.

Det föreslås också att grunden för försäkrades sjukförsäkringspremier ändras till följd av ibruktagandet av euron. Som ny grund för premierna används i stället för skatteören den inkomst som beskattas i kommunalbeskattningen. Beloppet av en försäkrads sjukförsäkringspremie bestäms särskilt genom lag. Denna tekniska ändring som gäller alla försäkrade träder i kraft vid ingången av 2002.

Dessutom föreslås i propositionen att optionsinkomster och motsvarande andra förvärvsinkomster av kapitalinkomstnatur inte hänförs till arbetsinkomsten när dagpenning enligt sjukförsäkringen fastställs. Detta förslag skall även gälla andra försäkrade än företagare.

Propositionen hänför sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2001.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Dagpenning för sjuktid, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, särskild moderskapspenning samt specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) liksom även rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) fastställs på grundval av den försäkrades arbets-

inkomster. Begreppet arbetsinkomst inom sjukförsäkringen har definierats i sjukförsäkringsförordningen (473/1963).

Enligt 8 § i förordningen förstås med arbetsinkomst löneinkomst och därmed jämförbar personlig inkomst, värdet av det arbete försäkrad utfört i samband med leveransköp av skog eller annan därmed jämförlig försäljning samt värdet av det arbete försäkrad utfört till förmån för renskötsel. Resultatet av en försäkrads näringsverksamhet eller jord-

bruk anses som arbetsinkomst till den del det vid beskattningen skall anses som nettoförvärvsinkomst enligt inkomstskattelagen. Som arbetsinkomst anses dock inte nettointäkt av skogsbruk, dividendinkomst eller sidoarv. Vid fastställande av arbetsinkomst avdrages från inkomsten kostnaderna för dess förvärvande och bibehållande.

Bestämmelserna om arbetsinkomst inom sjukförsäkringen har gällt så gott som oförändrade i årtionden. År 1999 betalades sjukdagpenningar till närmare 290 000 och föräldradagpenningar till närmare 100 000 försäkrade. Till följd av det stora antalet mottagare har målsättningen varit att tillförlitliga uppgifter om den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen erhålls på ett så rationellt sätt som möjligt med hjälp av skattemyndigheterna. Vid beskattningen användes tidigare begreppet arbetsinkomst, från vilken en skattskyldig fick göra ett särskilt arbetsinkomstavdrag. Sjukförsäkringslagens 16 § avsåg från första början just detta arbetsinkomstbegrepp som skattemyndigheterna fastställde och som utgjorde grund för dagpenning enligt sjukförsäkringen. Arbetsinkomstbegreppet har upphävts i skattelagstiftningen och skattemyndigheterna fastställer således inte arbetsinkomsten för verkställandet av beskattning. Trots att arbetsinkomstbegreppet upphävdes i beskattningen ändrades inte sjukförsäkringslagen. Begreppet "vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster" kvarstod således fortfarande som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringen.

Skattemyndigheterna lämnar numera Folkpensionsanstalten uppgifter varje år om de skattskyldigas förvärvsinkomster som konstaterats vid beskattningen, specificerade bl.a. i löneinkomst och naturaförmåner samt i förvärvsinkomst av näringsverksamhet och jordbruk. På basis av dessa uppgifter om inkomsterna räknar Folkpensionsanstalten ut den vid beskattningen konstaterade arbetsinkomsten enligt 16 § sjukförsäkringslagen och 8 § sjukförsäkringsförordningen. I denna beräkning beaktas inkomsterna i den form som skattemyndigheterna har fastställt dem. I den inkomst som skattemyndigheterna har fastställt kan ändringar göras endast om särskilda bestämmelser har utfärdats om detta.

Den arbetsinkomst som har fastställts vid beskattningen för föregående år justeras med det APL-index som avses i 76 § sjukförsäkringslagen. Dessutom görs ett avdrag enligt lagen om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar (1077/2000) från arbetsinkomsten av ett arbets- eller tjänsteförhållande. Storleken på avdraget är fem procent år 2001.

Om arbetsinkomsterna under de sex månader som föregår den arbetsförmåga som beror på sjukdom fortgående har varit väsentligt, dvs. minst 20 procent, större än arbetsinkomsterna enligt beskattningen, uträknas dagpenningen på sökandens begäran i enlighet med 17 § sjukförsäkringslagen och 10 § sjukförsäkringsförordningen på grundval av de verkliga inkomsterna utgående från en utredning över inkomsterna som sökanden har företett.

Om en persons arbetsinkomster år 2001 är mindre än 5 620 mk om året, betalas dagpenning enligt sjukförsäkringslagen inte alls, fastän sökanden i övrigt uppfyller alla villkor för erhållande av dagpenning. I ett dylikt fall kan till sökanden likväl efter 60 dagar betalas s.k. behovsprövad sjukdagpenning, vilken påverkas av sökandens egna månadsinkomster i sin helhet och hälften av makens inkomster som överstiger 1 400 mk i månaden. Behovsprövad dagpenning betalas inte om makens inkomster överstiger 4 400 mk i månaden.

De försäkrade deltar i finansieringen av kostnaderna för sjukförsäkringssystemet genom att betala sjukförsäkringspremie. Premien uppbärs i samband med de övriga skatterna på grundval av de skatteören som påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen. Enligt 33 § 1 mom. sjukförsäkringslagen är en försäkrads sjukförsäkringspremie 1,25 penni per skatteöre. Sjukförsäkringspremien har likväl ända sedan 1970-talet uppburits på grundval av ettåriga lagar till ett större eller mindre belopp än det ovan nämnda. I lagen om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001 (1223/2000) bestäms att beloppet av försäkrades sjukförsäkringspremie år 2001 är 1,5 penni per skatteöre och i fråga om försäkrade som erhåller pensionsinkomster 2,7

penni per skatteöre.

1.2. Bedömning av nuläget

Fastställande av dagpenningen

I samband med den revision av inkomstskattelagen (1535/1992) som genomfördes 1993 ändrades begreppen förvärvsinkomst och kapitalinkomst, vilka tillämpas vid beskattningen. För närvarande delas inkomsterna i fråga om affärsidkare och självständiga yrkesidkare, personer som bedriver lantbruk samt öppna bolag och kommanditbolag in i en förvärvs- och en kapitalinkomstandel. Kapitalinkomsten fastställs enligt en kalkylmässig avkastning på 18 procent som räknats ut på företagets nettoförmögenhet. Den andel som överstiger detta utgör förvärvsinkomst. I fråga om aktiebolag som inte är börsnoterade beräknas det belopp som skall betraktas som kapitalinkomst av den dividend som en aktieägare erhåller på grundval av det matematiska värdet av aktierna i det bolag som delar ut dividend. Kapitalinkomsten utgörs av det belopp som motsvarar en årlig avkastning på 13,5 procent på en akties matematiska värde. Den överskridande delen av dividenderna är förvärvsinkomst. Till kapitalinkomst hänförs sig proportionell kapitalskatt på 29 procent och till förvärvsinkomst progressiv beskattning.

Efter skattereformen avspeglar jordbruksföretagares och andra företagares förvärvsinkomst vid beskattningen inte längre värdet av företagarens arbetsinsats på samma sätt som tidigare. Beloppet av förvärvsinkomsten är beroende av företagets nettoförmögenhet, eftersom företagets nettoförmögenhet bestämmer beloppet av kapitalinkomstandelen. Den resterande inkomstandelen är förvärvsinkomst, på basis av vilken dagpenning enligt sjukförsäkringen fastställs. Dividendinkomst räknas inte ens beträffande den förvärvsinkomstandel som fastställts vid beskattningen som sådan arbetsinkomst som utgör grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Sättet att fastställa dagpenningen resulterar således inte i nuvarande form i en dagpenning som till sin storlek motsvarar den arbetsinsats som en företagare till följd av sjukdom förlorar samt den ersättning som

uteblir för arbetsinsatsen.

Fram till år 1996 tillämpades inom sjukförsäkringen s.k. minimidagpenning. Denna dagpenning kunde betalas när andra villkor uppfylldes och sökanden inte hade några som helst vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster. År 1995 uppgick minimidagpenningen till 65,90 mk per dag. Syftet med sjukdagpenningen är att ersätta det inkomstbortfall som förorsakats den försäkrade under den tid som han till följd av sjukdom är förhindrad att arbeta. I enlighet med ersättningsprincipen är det ändamålsenligt att dagpenning betalas när den försäkrade till följd av sjukdom har förorsakats verkligt inkomstbortfall. Den löneinkomst och därmed jämförbar personlig inkomst som ligger till grund för dagpenningen skall motsvara den kontinuerliga och etablerade inkomstnivå som en person får för arbete.

Från och med ingången av 1996 slopades rätten till minimidagpenning när det gäller dagpenningar som beviljas på grundval av sjukförsäkringslagen, med undantag av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningar. I och med att minimidagpenningen slopades är t.ex. nya företagare, som ofta har stora skulder som hänförs till företagsverksamheten och vars verksamhet i början går med förlust, helt beroende av den behovsprövade sjukdagpenningen. Samma sak gäller de företagare vars inkomst helt och hållet räknas som kapitalinkomst vid beskattningen.

Nivån på dagpenning enligt sjukförsäkringen bestäms av den förvärvsinkomst som konstaterats i beskattningen. Å andra sidan fastställs inom företagarpensionsförsäkringarna de egna arbetsinkomsterna. Enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969; LFöPL) fastställs för en lantbruksföretagare den arbetsinkomst som han skäligen kan uppskattas fortgående erhålla av verksamhet som faller under pensionsförsäkringen. Enligt lagen om pension för företagare (468/1969; FöPL) fastställs på motsvarande sätt som en företagares arbetsinkomst den lön som skäligen borde betalas, om en person med motsvarande yrkesskicklighet skulle avlönas att utföra hans arbete som omfattas av hans pensionsförsäkring, eller den ersättning som annars kan anses i genomsnitt motsvara sagda arbete. Olika definitioner på arbetsin-

komst leder i praktiken till att kortvarigt invaliditetsförsäkringsskydd hos företagare, dvs. sjukdagpenningen, och långvarigt invaliditetsförsäkringsskydd, dvs. invaliditetspensionen, fastställs på grundval av olika inkomstbegrepp.

Optionsinkomster

Optionsinkomster, som till sin karaktär främst kan jämföras med kapitalinkomster, har av skattemässiga skäl beskattats som förvärvsinkomster sedan 1995. Bestämmelser om anställningsoptioner ingår i 66 § 3 mom. inkomstskattelagen. Enligt lagrummet utgörs skattepliktig förvärvsinkomst också av en på ett arbetsförhållande baserad rätt att på grundval av ett konverteringslån, ett optionslån, en optionsrätt eller någon annan med dessa jämförbar överenskommelse eller förbindelse erhålla eller förvärva aktier eller andelar i ett samfund till ett pris som är lägre än det gängse priset. Som förmånens värde anses aktiens eller andelens gängse värde vid den tidpunkt när anställningsoptionen används, minskat med det sammanlagda pris som den skattskyldige har betalt för aktien eller andelen och optionen. Förmånen betraktas som inkomst för det skatteår under vilket anställningsoptionen används. Som användning av en anställningsoption betraktas utöver aktieteckning även överlåtelse av optionsrätten. Förskotts innehållning verkställs på anställningsoptioner och sjukförsäkringspremie uppbärs för dem. I skattemyndigheternas uppgifter till Folkpensionsanstalten ingår anställningsoptionerna i löneinkomsterna och inkluderas på detta sätt som skattemyndigheternas uppgifter i den arbetsinkomst som ligger som grund för dagpenningen.

I optionssystemet är det fråga om motivationsavlönning, men nyttan av det uppkommer först på aktiemarknaden. En optionsvinst är beroende av på vilket vis arbetsgivarbolagets aktiekurs utvecklas. På kursutvecklingen inverkar marknaderna och investerarnas inställning. Optionsinkomsterna skiljer sig från en persons löneinkomst även i det avseende att en person kan erhålla optionsinkomster även när han är sjuk.

Optionsinkomsterna inverkar även på det

övriga socialskyddet, t.ex. på olycksfallsförmåner och arbetspensioner. I dessa system har praxis varit att optionsinkomster och andra förvärvsinkomster av kapitalinkomstnatur inte hänförs till arbetstagarens förvärvsinkomster. I motiveringen till statsrådets förordning om de förvärvsinkomster som skall inräknas i det lönebelopp som olycksfallsförsäkringspremierna grundar sig på (1007/2000) har särskilt konstaterats att royaltier, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier, vinstutdelning och aktieoptioner är inkomster som inte hänförs till olycksfallsförsäkringslönen. När förordningen bereddes hördes de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

Folkpensionsanstalten har inte till sitt förfogande tillförlitliga uppgifter om antalet anställningsoptioner. I skattemyndigheternas uppgifter om inkomsterna för 1999 till Folkpensionsanstalten stiger arbetsinkomsterna till över 10 milj. mk hos 137 personer, till över 20 milj. mk hos 63 personer, till över 50 milj. mk hos 50 personer och till över 80 milj. mk hos två personer. Dessa stora arbetsinkomster kan förmodas utgöras av anställningsoptioner till stor del.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Allmänt

Syftet med de föreslagna ändringarna är att garantera en person som bedriver företagsverksamhet ett sådant skydd mot arbetsoförmåga till följd av en kortvarig sjukdom som i fråga om nivån så väl som möjligt motsvarar den arbetsinsats som går förlorad till följd av arbetsoförmågan och den inkomst som utblir för arbetsinsatsen. Dessa ändringar gör grunderna för fastställandet av socialförsäkringsförmåner tydligare och förhindrar att sådana faktorer som sporadiskt påverkar företagarens arbetsinkomst inverkar på beloppet av dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Systemets klarhet och förutsägbarhet ökas ytterligare av att nivån på den sjukdagpenning som betalas till en företagare på grundval av kortvarig arbetsoförmåga och på den invaliditetspension som betalas på grundval av långvarig arbetsoförmåga fast-

ställs på samma grunder.

Dessutom är målet att säkerställa att optionsinkomster och andra förvärvsinkomster av kapitalinkomstnatur, som inte kan jämföras med regelbunden löneinkomst och som den försäkrade i allmänhet inte förlorar när han insjuknar, inte beaktas som arbetsinkomst när sjukdagpenningen fastställs. Detta skulle även gälla andra försäkrade än sådana som bedriver företagsverksamhet.

Fastställande av företagares dagpenning

I propositionen föreslås att den arbetsinkomst som inom pensionsförsäkringen fastställts för en företagare, i fråga om företagsverksamhet, tas till grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dvs. hos lantbruksföretagare LFöPL-arbetsinkomst och hos övriga företagare FöPL-arbetsinkomst. Arbetsinkomsten beaktas på det sätt som avses i 76 § sjukförsäkringslagen, justerad med APL-index. Dagpenningen bestäms på grundval av LFöPL-arbetsinkomsten också t.ex. i de fall då en LFöPL-försäkring har upptagits för en person som bedriver renhushållning, en fiskare eller en person som arbetar som medlem i ett familjeföretag.

Dagpenningen för en företagare som är befriad från FöPL- eller LFöPL-försäkringsskyldigheten bestäms fortfarande på grundval av den förvärvsinkomst som fastställts i beskattningen. När en företagare som är befriad från försäkringsskyldigheten ansöker om dagpenning skall han för Folkpensionsanstalten förete en utredning över befrielsen. På förvärvsinkomst som fastställts vid beskattningen grundar sig fortfarande även en sådan företagares dagpenning vars arbetsinkomst stannar under gränsen för obligatorisk försäkring och som inte har upptagit någon frivillig företagarpensionsförsäkring.

Om en företagares arbetsinkomst förändras mitt under ett kalenderår, räknar pensionsanstalterna ut företagarens genomsnittliga vägd arbetsinkomst för skatteåret och meddelar den varje år till skattemyndigheterna. Användningen av genomsnittlig vägd arbetsinkomst gör det möjligt att beakta de förändringar i arbetsinkomsten som inträffar under skatteåret. Skattemyndigheterna underrättar

Folkpensionsanstalten om såväl FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten som företagarens förvärvsinkomster som fastställts vid beskattningen. Folkpensionsanstalten utreder vilken andel av den förvärvsinkomst som fastställts vid beskattningen som erhålls av FöPL- eller LFöPL-verksamhet och vad som är löneinkomst eller annan därmed jämförbar personlig inkomst av annan verksamhet.

Om en företagare inte utöver FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten har någon annan löneinkomst eller därmed jämförbar personlig inkomst, tas den FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomst som skattemyndigheterna har uppgett som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. På samma sätt som för närvarande justeras arbetsinkomsten med stöd av 76 § 1 mom. sjukförsäkringslagen med APL-index på samma sätt som hos lönetagarna. I sådana fall där en företagare utöver FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomst har löneinkomst eller därmed jämförbar inkomst av någon annan verksamhet än sitt eget företag fastställs dagpenningen så att FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten samt lön eller motsvarande personlig inkomst av annan än företagsverksamhet tas till grund.

Enligt 80 § grundlagen skall genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. I motiveringen till den regeringsproposition som gäller grundlagen konstateras att alla bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter måste utfärdas genom lag. Med stöd av ett bemyndigande i lagen kunde närmare bestämmelser om de få detaljer som ansluter sig till individens rättigheter och skyldigheter dock utfärdas genom förordning. Begreppet arbetsinkomst är en sådan omständighet som väsentligt påverkar individens rättigheter och därför bör den huvudregel som gäller denna omständighet ingå i lag. Därför föreslås att arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen regleras i lag och att bestämmelsen om arbetsinkomst i 8 § sjukförsäkringsförordningen upphävs.

Optionsinkomster

Anställningsoptionerna är ofta avsevärt större än den lön som betalas till arbetstagaren. Om de hänförs till arbetsinkomsten inom

sjukförsäkringen kan en arbetstagares dagpenning stiga och rentav bli tusentals mark högre än full lön för sjuktid som betalas till honom. Den försäkrade förlorar i allmänhet inte heller optionsinkomsterna om han insjuknar. Eftersom sjukdagpenningen ersätter förlorad förtjänst, bör optionsinkomsterna inte hänföras till arbetsinkomsten inom sjukförsäkringen. Därför föreslås i propositionen att aktieoptionerna inte, till följd av att de avviker från sjukförsäkringens arbetsinkomst, skall betraktas som sådan arbetsinkomst på grundval av vilken dagpenning enligt sjukförsäkringen fastställs. Begränsningen gäller även s.k. syntetiska optioner samt andra motsvarande förvärvsinkomster av kapitalinkomstnatur, t.ex. royaltyer, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier och vinstutdelning. Bestämmelsen gäller alla försäkrade som erhåller optionsinkomster eller motsvarande inkomster.

Fastställande av sjukförsäkringspremie

I propositionen föreslås att grunden för fastställande av lantbruksföretagares och andra företagares sjukförsäkringspremie ändras. Sjukförsäkringspremien för en person som bedriver företagsverksamhet fastställs för företagsverksamhetens vidkommande på grundval av FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomst och för övriga eventuella förvärvsinkomsters vidkommande på grundval av den förvärvsinkomst som fastställts vid beskattningen. Förvärvsinkomstandelarna av inkomst av företagsverksamhet ersätts med den FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomst som arbetspensionssystemet varje år meddelar skattemyndigheterna. Som bas för premien liksom även för förmånen används genomsnittlig vägd arbetsinkomst som uträknas varje år.

I lag nämns separat de förvärvsinkomster som inte beaktas när sjukförsäkringspremien fastställs med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare för försäkrade personer. Till dessa inkomster hör även inkomster som enligt förslaget ingår i arbetsinkomst enligt nämnda lagar eller som inte används som grund för fastställandet av dagpenning.

Med de medel som uppbärs i form av för-

säkrades sjukförsäkringspremier finansieras utöver dagpenningarna även andra förmåner som försäkrade åtnjuter, t.ex. ersättningar för medicinkostnader och läkararvoden. Sjukförsäkringspremie uppbärs förutom på grundval av löneinkomst även på grundval av pensionsinkomst, förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa och andra skattepliktiga sociala förmåner. Premien uppbärs således även av andra än av dem som är berättigade att erhålla dagpenning enligt sjukförsäkringen. Därför uppbärs försäkrades sjukförsäkringspremier på grundval av options- och därmed jämförbara förvärvsinkomster på samma sätt som för närvarande.

Samtidigt föreslås att sjukförsäkringslagen ändras så att i 33 § endast ingår bestämmelser om grunden för fastställande av försäkrades sjukförsäkringspremier. Till följd av ibruktagandet av euro avstår man från att fastställa försäkringspremien på grundval av skatteören. Som ny grund för premien används de förvärvsinkomster som fastställts vid kommunalbeskattningen och som motsvarar skatteörena.

Storleken på försäkrades sjukförsäkringspremier har under många år fastställts genom lagar som utfärdats särskilt varje år. Därför föreslås att sjukförsäkringspremiens storlek inte längre skall bestämmas i sjukförsäkringslagen utan genom lag som utfärdas separat och som ändras när premien ändras. Avsikten är att premieprocenten i fråga om den sjukförsäkringspremien som uppbärs av företagare är densamma som hos andra försäkrade.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Avsikten är att det nya systemet med dagpenning skall tillämpas på företagare från ingången av juli 2001, om den arbetsinkomst som fastställts enligt pensionssystemet eller den vägda arbetsinkomsten vid beräkningen av den s.k. sex månaders inkomsten är minst 20 % större än den förvärvsinkomst som fastställts för företagaren vid beskattningen. Den nya grunden för dagpenningen börjar tillämpas till fullt belopp från ingången av 2004, när de beskattningssuppgifter som fast-

ställt för år 2002 finns tillgängliga. Avsikten är att den försäkrads sjukförsäkringspremie som uppbärs av företagarna för 2003 fastställs enligt den nya grunden först i samband med den slutliga beskattningen 2004. Det beräknas att de verkningar som reformen föranleder såväl i fråga om de dagpenningar som redan betalas ut som i fråga om inkomsterna av sjukförsäkringspremien har etablerats före 2006. I de ekonomiska kalkylerna har man förutsatt att strukturförändringen i fråga om företagarna fortgår så, att andelen lantbruksföretagare minskar.

FöPL- och LFöPL-arbetsinkomstbeloppet är betydligt större än förvärvsinkomsten för företagsverksamhet, varför reformen permanent kommer att öka såväl utgifterna på grund av förmånerna som inkomsterna på grund av premierna. Under de första åren, då några inkomster på grund av premier enligt den nya grunden inte ännu inflyter i sjukförsäkringsfonden, beräknas reformen öka utgifterna för dagpenning på basis av sjukförsäkringen med ca 11 milj. mk år 2001, ca 27 milj. mk år 2002 och ca 33 milj. mk år 2003. År 2004 beräknas förmånsutgifterna öka med ca 43 milj. mk och premieinkomsterna med ca 53 milj. mk. År 2005 beräknas ökningen i fråga om förmånsutgifterna överskrida ökningen i fråga om premieinkomsterna med ca 8 milj. mk. I en balanssituation beräknas ökningen av dagpenningsutgifterna överskrida ökningen av inkomsterna av försäkringspremier med ca 27 milj. mk. Om sjukförsäkringsfondens medel inte annars räcker till skall utgiftsökningen täckas genom att staten betalar ett garantibelopp till sjukförsäkringsfonden. Tillväxten i fråga om dagpenningarna beräknas i en balanssituation öka statens och kommunernas skatteintäkter med sammanlagt ca 10 milj. mk om året.

Förslaget gällande optionsinkomster medför inte några betydande verkningar på utgifterna för dagpenning på basis av sjukförsäkringen.

3.2. Organisatoriska verkningar

Reformen av dagpenningssystemet skulle både förenkla och påskynda beslutsfattandet när det gäller beviljandet av dagpenning, eftersom Folkpensionsanstalten inte i samma

utsträckning som för närvarande behöver utreda företagarnas beskattningsbara inkomster. I och med att förmånsbehandlingen förenklas, beräknas Folkpensionsanstaltens förvaltningskostnader i en balanssituation minska med ca 1,5-2 milj. mk om året, vilket i motsvarande grad skulle minska de garantibelopp som staten betalar till sjukförsäkringsfonden.

Det nya systemet förutsätter ändringar i bl.a. de datasystem som gäller skatteförvaltningens årsanmälningar, datainsamling och utlämnande av uppgifter, beskattningskalkyler, förskottsuppbörd samt ändringsbeskattning. Även införandet och det årliga upprätthållandet av två parallella system för beräkning av sjukförsäkringspremier medför extra arbete. Fastställandet, planeringen och genomförandet av ändringarna beräknas medföra kostnader motsvarande ca 10 milj. mk. Kostnaderna för upprätthållandet av beräkningssystemet uppskattas till ca 1,5-2 milj. mk om året. Även handledningen av de företagare som kommer att omfattas av den nya sjukförsäkringspremien och det manuella arbete som sker vid skattebyråerna föranleder extra arbete för skatteförvaltningen. Ändringen beräknas även i ringa grad öka kostnaderna för behandling som hänför sig till arbetspensionssystemet.

3.3. Verkningar som hänför sig till mottagarna av dagpenning

Det att förvärvsinkomsten av företagsverksamhet i beskattningen ersätts med FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten påverkar grunden för dagpenningen för samtliga ca 280 000 personer som är försäkrade enligt FöPL eller LFöPL. Den nuvarande dagpenningssubjektgrunden i fråga om företagare är enligt 2001 års nivå beräknat i genomsnitt 90 000 mk om året, varav den andel som baserar sig på företagsverksamhet uppgår till ca 70 000 mk om året. Ersättande av den sistnämnda med FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten, som också enligt 2001 års nivå är i genomsnitt ca 80 000 mk om året, skulle höja det genomsnittliga belopp som ligger till grund för dagpenningen till ca 100 000 mk om året, dvs. med ca 11 %.

För merparten av företagarna och i synner-

het de företagare som är försäkrade enligt LFöPL är arbetsinkomsten på basis av pensionsförsäkring större än förvärvsinkomsten i beskattningen, varvid dagpenningen och även det belopp som betalas i sjukförsäkringspremie höjs. I fråga om de företagare, främst företagare som är försäkrade enligt FöPL, vilkas arbetsinkomst enligt pensionsförsäkringen är mindre än förvärvsinkomsten i beskattningen skulle dagpenningen och sjukförsäkringspremien på motsvarande sätt minska jämfört med den nuvarande nivån. Beloppet av dagpenningen beräknat enligt den genomsnittliga grund som nämns ovan uppgår enligt nuvarande bestämmelser till i genomsnitt ca 200 mk och skulle nu stiga till ca 220 mark om dagen. Enligt en grov beräkning kan den genomsnittliga dagpenningen för lantbruksföretagare stiga från ca 140 mk till ca 210 mk, medan den genomsnittliga dagpenningen för andra företagare kan sjunka från ca 240 mk till ca 230 mk.

Avsikten är att under ikraftträdelseskedet för reformen gällande dagpenningen, dvs. fram till år 2004, skall den nya grunden för dagpenningen tillämpas endast i sådana situationer där grunden för dagpenningen utgörs av inkomsten för sex månader. Dagpenning på basis av sjukförsäkringen betalas årligen ut till ca 35 000 företagare, och i fråga om ca 5000 av dessa har dagpenningen fastställts på grundval av regeln om sex månaders inkomst.

4. Beredningen av propositionen

Den arbetsgrupp som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet och som fick i uppgift att utreda hur kapitalinkomster och egendom påverkar den sociala tryggheten har i sin promemoria (1997:30) föreslagit att företagarna skall betala socialskyddsavgifter och erhålla socialskyddsförmåner på basis av FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten. Social-

och hälsovårdsministeriet tillsatte i juni 2000 en arbetsgrupp med uppgift att utreda pensionsskyddet enligt lagen om pension för företagare och tillämpandet av FöPL-arbetsinkomsten inom sjukförsäkringen samt en arbetsgrupp med uppgift att utreda tillämpningsområdet för lagen om pension för lantbruksföretagare och tillämpandet av LFöPL-arbetsinkomsten inom sjukförsäkringen. Arbetsgrupperna fick i uppgift att reda ut de lagstiftningsmässiga och administrativa åtgärder som behövs för att FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten skall kunna användas som fastställningsgrund enligt sjukförsäkringslagen.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen grundar sig på ett förslag som ingår i den promemoria som sammanställts i samarbete mellan de nämnda arbetsgrupperna samt på det av statsrådet i december 2000 fattade principbeslutet som gäller ett avgörande om stöd för jordbruket för 2001.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med ovan nämnda arbetsgrupper som haft i uppgift att utreda arbetsinkomsten enligt FöPL och LFöPL. I beredningen har även företrädare för Skattestyrelsen medverkat.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till den första tilläggsbudgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

Samtidigt med denna proposition har riksdagen förelagts regeringens proposition gällande förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och vissa lagar som har samband med den. I propositionen föreslås att de belopp som anges i mark i 16 § 1 mom. sjukförsäkringslagen ändras till euro.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

16 §. Avsikten är att paragrafens 1 mom. i stort sett förblir oförändrad.

Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. med en hänvisning till sjukförsäkringsförordningen slopas. Avsikten är att från 8 § 1 mom. sjukförsäkringsförordningen, som föreslås bli upphävd, flyttas definitionen på arbetsinkomst i dess delvis ändrade lydelse till det nya 2 mom., samt att i 2 mom. tas in bestämmelser om arbetsinkomsten för företagare och lantbruksföretagare. Samtidigt upphävs förordningens 8 § 2 mom. med bestämmelser om företagares arbetsinkomst.

Enligt förslaget skall med arbetsinkomst avses löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och därmed jämförbar personlig inkomst. Värdet av leveransarbete skall inte längre betraktas som arbetsinkomst, om inte personen i fråga är försäkrad enligt LFöPL, varvid värdet av leveransarbete ingår i LFöPL-arbetsinkomsten.

Med arbetsinkomst från företagares eller lantbruksföretagares företagsverksamhet enligt sjukförsäkringslagen avses den årliga arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare. Om beloppet av den arbetsinkomst som ligger till grund för pensionen ändras mitt under året, skall arbetspensionsanstalten på basis av den arbetsinkomst som fastställts för kalenderåret i fråga räkna ut den vägda årliga arbetsinkomsten enligt vad som anges i 6 § 2 mom. förordningen om pension för företagare (668/1969) och 6 § 2 mom. förordningen om pension för lantbruksföretagare (667/1969). Arbetspensionssystemet skall lämna skatteförvaltningen uppgifter om arbetsinkomsten med tanke på fastställande av förskotten och uträknande av sjukförsäkringspremien. Skatteförvaltningen lämnar Folkpensionsanstalten uppgifter om arbetsinkomsten i samband med andra uppgifter gällande inkomsterna.

I de socialskyddssystem som grundar sig på förtjänsten, bl.a. olycksfallsförsäkringen, skall royaltier, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier, vinstutdelning

eller aktieoptioner inte betraktas som arbetsinkomst. T.ex. aktieoptioner är till sin natur kapitalinkomster, fastän de i beskattningen hänförs till förvärvsinkomsten. I propositionen föreslås att nämnda inkomstposter inte heller räknas som arbetsinkomst i fråga om sjukförsäkringen.

Det föreslås att bestämmelserna i 3 mom., som gäller de uppgifter som skatteförvaltningen skall lämna Folkpensionsanstalten, tas in delvis ändrade i 6 mom. I det nya 3 mom. föreslås bestämmelser om arbetsinkomsten för personer som är befriade från försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare. I fråga om dessa personer skall som arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen på samma sätt som för närvarande beaktas sådan i inkomstskattelagen avsedd förvärvsinkomstandel av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagsverksamhet och förvärvsinkomst av renhushållning. Det föreslås att värdet av leveransarbete och nettoinkomst av skogsbruk inte skall beaktas som arbetsinkomst. Detta föreslås också gälla personer som enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare inte är förpliktade att teckna försäkring.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att som arbetsinkomst inte skall beaktas inkomster som beskattats enligt uppskattning så som nämns i 27 § 1 mom. lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) på grund av att den skattskyldige inte har lämnat in skattedeklaration. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll sista meningen i 16 § 1 mom. i den gällande sjukförsäkringslagen.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om avdrag på arbetsinkomsten. Från löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och från därmed jämförbar personlig inkomst görs i 93—95 § inkomstskattelagen avsedda avdrag för utgifter för inkomstens förvärvande. Sådana avdrag är resekostnadsavdrag, motorsågs- och skogsarbetaravdrag samt avdrag för inkomstens förvärvande. Bestämmelsen motsvarar i

stort sett det nuvarande 8 § 3 mom. sjukförsäkringsförordningen som föreslås bli upphävt. Avsikten är att på företagares arbetsinkomst inte görs något avdrag för utgifter för inkomstens förvärvande, eftersom verkningarna av dessa redan har beaktats i arbetsinkomstbeloppet.

I 6 mom. bestäms om Folkpensionsanstaltens rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter varje år och senast före utgången av varje kalenderår få uppgifter av skatteförvaltningen om varje skattskyldigs sådana löneinkomst och därmed jämförbara personliga inkomst enligt 2 mom. som har konstaterats vid beskattningen för föregående kalenderår samt om beloppet av företagarnas och lantbruksföretagarnas arbetsinkomst, i 3 mom. avsedda förvärvsinkomster, beskattning enligt uppskattning och beloppet av naturliga avdrag samt övriga sådana uppgifter i skatteförvaltningens besittning som är nödvändiga för fastställandet av arbetsinkomsten. Det praktiska förfarandet föreslås motsvara förfarandet enligt det nuvarande 3 mom., men som en ny uppgift skall skatteförvaltningen också lämna uppgifter om den vägda årliga arbetsinkomsten för företagare och lantbruksföretagare.

I 7 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om vad som avses med arbetsinkomst.

33 §. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om grunderna för fastställande av en försäkrads sjukförsäkringspremie. Avsikten är att begreppet skatteöre frångås i samband med införandet av lagstiftningen gällande euron. Därför skall sjukförsäkringspremien fastställas på basis av den inkomst som fastställts i kommunalbeskattningen i stället för på basis av skatteören. Om avvikelser från denna huvudregel bestäms i paragrafens 2-4 mom. Det föreslås att storleken av en försäkrads sjukförsäkringspremie bestäms särskilt genom lag.

Enligt 2 mom. skall en försäkrads sjukförsäkringspremie fortfarande uppbäras även för sådan utlandsarbetsinkomst som avses i 77 § inkomstskattelagen, till den del den betalas i form av pengar. Bestämmelsen, som är för-

enlig med 2 mom. i den nuvarande lagen, ses över tekniskt genom att begreppet skatteöre ersätts med begreppet beskattningsbar inkomst.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om grunden för sjukförsäkringspremie för en person som är försäkrad med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare. Vid fastställande av den sjukförsäkringspremie som uppbäras av företagare skall som grund för sjukförsäkringspremien utöver förvärvsinkomsten av annan verksamhet än företagsverksamhet även tillämpas den årliga arbetsinkomsten enligt FöPL- eller LFöPL-försäkringen, som har justerats med ett APL-index i enlighet med vad som anges i nämnda lagar. I bestämmelsen har på ett genomgripande sätt redogjorts för de inkomstposter som vid fastställande av sjukförsäkringspremien kan ersättas med den årliga FöPL- eller LFöPL-inkomsten. De inkomster som kan ersättas utgörs av inkomster som den skattskyldiga får av jordbruk eller annan företagsverksamhet. Den skattskyldiga kan få inkomster som kan ersättas i beskattningen på basis av olika egenskaper, t.ex. jordbruk eller företagsverksamhet som bedrivs av personen i fråga, dennes make eller någon annan familjemedlem, löneinkomster som en dödsbodelägare, förvärvsinkomster eller löneinkomster som en delägare i en sammanslutning, förvärvsinkomster eller värdet av leveransarbete som skogsägare, förvärvsinkomst av renhushållning, sådana dividender eller löneinkomster från ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning som beskattas som förvärvsinkomster eller arbetsersättning från företagsverksamhet. Dessutom kan en skattskyldig beskattas på basis av förtäckt dividend.

I 4 mom. föreslås att när sjukförsäkringspremien fastställs för företagare som försäkrats enligt FöPL eller LFöPL avdras inte den arbetspensionsförsäkringspremie som betalts med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare. FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten är inkomst på vilken ett avdrag för kostnaderna redan har gjorts. Sålunda kan dessa betraktas som nettoinkomster. I beskattningen kan FöPL- och LFöPL-pensionsförsäkringspremier dras av på två

olika sätt: antingen i samband med förvärvskällan för jordbruks- eller näringsverksamhet eller på totalinkomsten. Om de obligatoriska pensionsförsäkringspremierna drogs av på totalinkomsten, skulle de dras av obefogat vid fastställandet av sjukförsäkringspremierna.

I 5 mom. föreslås att när sjukförsäkringspremierna enligt 3 och 4 mom. fastställs skall i tillämpliga delar iaktas vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen. När FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten ersätter den inkomst som tillämpas vid beskattningen, skall vid fastställandet av sjukförsäkringspremie iaktas samma beräkningsregler som de som tillämpas vid beräkningen av inkomster och avdrag i kommunalbeskattningen. Om t.ex. LFöPL-arbetsinkomsten ersätter förvärvsinkomsten av jordbruk, skall förvärvsinkomst-avdraget i kommunalbeskattningen räknas ut på basis av LFöPL-arbetsinkomsten.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Enligt 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen skall bestämmelserna i 33 § om grunden för en försäkrads sjukförsäkringspremie tillämpas första gången på försäkrades sjukförsäkringspremier för 2002. En ändring av beräkningsgrunden för FöPL- och LFöPL-företagares sjukförsäkringspremie förutsätter att en separat beräkningsmetod, som skiljer sig från den metod som tillämpas i fråga om andra försäkrade, tas i bruk i samband med de kalkyler som hänför sig till beskattningen. Det nya beräkningssättet förutsätter också att ett sådant system för meddelande av uppgifter om arbetsinkomsten som lämpar sig för skatteförvaltningens datasystem införs mellan pensionsanstalterna och skatteförvaltningen. Därför föreslås att grunden för FöPL- och LFöPL-företagares sjukförsäkringspremie tillämpas första gången först på försäkrades sjukförsäkringspremier för 2003. Förskottsuppbörden av skatter och premier för 2003 fastställs redan under den senare hälften av 2002. Därför kan grunden för FöPL- och LFöPL-företagares sjukförsäkringspremie inte ännu beaktas i förskottsuppbörden för 2003.

I ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. bestäms om tillämpandet av FöPL- och LFöPL-

arbetsinkomsten som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen i sådana fall där arbetsoförmåga eller rätt till förmån inträder mellan den 1 juli 2001 och den 31 december 2003. Det föreslås att skatteförvaltningen kan lämna uppgifter om arbetsinkomst som grundar sig på lagen om pension för företagare till Folkpensionsanstalten första gången för skatteåret 2002, dvs. i slutet av 2003. Då kan en företagares FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomst i regel användas som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen först från ingången av 2004. Enligt förslaget skall mellan den 1 juli 2001 och den 31 december 2003 som grund för företagares dagpenning i enlighet med nuvarande praxis fortfarande tillämpas den nettoförförvärvsinkomst av näringsverksamhet eller jordbruk som konstaterats i beskattningen, om inte företagaren önskar få sin dagpenning uträknad på grundval av den s.k. sex månaders inkomsten.

Tillämpandet av 3 mom. föreslås i fråga om sjukdagpenningen vara bunden till den tidpunkt då arbetsoförmågan inträtt och i fråga om andra förmåner, t.ex. moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning samt rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, till den tidpunkt då rätten till förmån har inträtt. Då kan FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten tillämpas som grund för fastställande av dagpenningen, men endast på den försäkrades yrkan som sådan sex månaders inkomst som avses i 17 § sjukförsäkringslagen och 10 § sjukförsäkringsförordningen. Sålunda kan i sådana fall av arbetsoförmåga som inträder den 1 juli 2001 eller därefter som sex månaders inkomst beaktas endast arbetsinkomst som fastställts på grundval av en FöPL- eller LFöPL-försäkring. Däremot skall sådana utredningar om förvärvsinkomst av näringsverksamhet eller jordbruk som baserar sig på bokföringen inte längre beaktas.

I 4 mom. bestäms att genom lagen upphävs 8 § sjukförsäkringsförordningen med bestämmelser om arbetsinkomsten. Dessutom upphävs 9 § 2 mom. sjukförsäkringsförordningen enligt vilket lokalbyrån skall fastställa dagpenningens belopp enligt den arbetsinkomst som avses i 8 § i förordningen.

De inkomstgränser som nämns i 16 § motsvarar 1996 års APL-indexnivå för personer i

arbetsför ålder.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

2. Närmare bestämmelser

Enligt det föreslagna 16 § 7 mom. sjukförsäkringslagen kan genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser utfärdas om vad som avses med arbetsinkomst.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

4. Lagstiftningsordning

Genom den föreslagna ändringen av företagares rätt till sjukdagpenning förbättras ställningen för sådana lantbruksföretagare och andra företagare vilkas resultat av den årliga verksamheten uppvisar förlust eller vilkas beskattningsbara inkomster endast utgörs av kapitalinkomster. Sådana företagare kan för närvarande endast få behovsprövad sjukdagpenning, om de övriga villkoren för

beviljande uppfylls. Syftet med förslaget är att garantera företagarna ett sådant skydd mot arbetsoförmåga till följd av kortvarig sjukdom som bättre än för närvarande motsvarar den arbetsinsats som går förlorad till följd av sjukdomen och den inkomst som uteblir för arbetsinsatsen.

En försäkrad förlorar i allmänhet inte sina optionsinkomster på grund av sjukdom. På grund av aktieoptionernas avvikande karaktär i jämförelse med arbetsinkomst enligt sjukförsäkringen föreslås att aktieoptionerna inte skall betraktas som sådan arbetsinkomst som ligger till grund för fastställandet av dagpenning enligt sjukförsäkringen. En person som får inkomst i form av anställningsoptioner skall fortfarande ha rätt till sjukdagpenning på basis av sin löneinkomst.

Syftet med förslagen är inte att försämra den rätt till grundläggande försörjning som tryggas i grundlagen. Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

Lag

om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 16 och 33 §, dessa lagrum sådana de lyder, 16 § i lagarna 1119/1983, 1714/1991 och 1500/1995 samt 33 § i lagarna 724/1970 och 1025/1997, som följer:

16 §

Dagpenningen per dag är 70 procent av en tredjededel av den försäkrades vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster under det kalenderår som anges i förordning av statsrådet, till den del arbetsinkomsterna inte överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 130 000 mark men inte 200 000 mark, är dagpenningen beträffande

den del som överstiger 130 000 mark 40 procent av tredjededelen av det belopp som överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 200 000 mark, är dagpenningen för den del som överstiger 200 000 mark 25 procent av tredjededelen av det belopp som överstiger 200 000 mark. Om arbetsinkomsterna är lägre än 5 000 mark betalas inte dagpenning.

Med arbetsinkomst avses löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och därmed jämförbar personlig inkomst samt sådan arbetsinkomst för varje år som avses i lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969). Som arbetsinkomst betraktas dock inte royaltyer, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier, vinstutdelning eller aktieoptioner.

Som arbetsinkomst för en sådan försäkrad som är befriad från försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare eller som enligt nämnda lagar inte är skyldig att uppta försäkring beaktas i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd förvärvsinkomstandel av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagsverksamhet och förvärvsinkomst av renhushållning.

Inkomster som beskattats enligt uppskattning enligt 27 § 1 mom. lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) på grund av att skattedeklaration inte har inlämnats, skall inte beaktas som arbetsinkomst.

När arbetsinkomsten fastställs skall i 93—95 § inkomstskattelagen avsedda utgifter för inkomstens förvärvande avdras från löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och från därmed jämförbar personlig inkomst.

Folkpensionsanstalten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter varje år och senast före utgången av varje kalenderår få uppgifter av skatteförvaltningen om varje skattskyldigs sådana löneinkomst och därmed jämförbara personliga inkomst enligt 2 mom. som har konstaterats vid beskattningen för föregående kalenderår samt om beloppet av arbetsinkomst enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare, i 3 mom. avsedda förvärvsinkomster, beskattning enligt uppskattning och utgifter för inkomstens förvärvande samt övriga sådana uppgifter i skatteförvaltningens besittning som är nödvändiga för fastställandet av arbetsinkomsten.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om vad som avses

med arbetsinkomst.

33 §

En försäkrads sjukförsäkringspremie fastställs på basis av den inkomst som beskattas i kommunalbeskattningen med de undantag som föreskrivs nedan. Premiens storlek bestäms särskilt genom lag.

Utlandsarbetsinkomst som avses i 77 § inkomstskattelagen, till den del den betalas i form av pengar, skall beaktas då det sammanlagda belopp av den beskattningsbara inkomsten som läggs till grund för försäkringspremien fastställs. Till den del av utlandsarbetsinkomsten som betalas i form av pengar hänförs inte sådana ersättningar som arbetsgivaren betalar för utgifter för arbetet till den del dessa ersättningar enligt inkomstskattelagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den är skattefria.

Om en försäkrad är försäkrad med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, används som grund för sjukförsäkringspremien sådan arbetsinkomst för varje år som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare till den del denna arbetsinkomst ersätter

1) förvärvsinkomst delen av jordbruk eller företagsverksamhet,

2) förvärvsinkomst delen för delägare i sammanslutning som avses i 39 eller 40 § inkomstskattelagen eller hans eller hans familjemedlemmars lön från sammanslutningen,

3) värdet av leveransarbete,

4) nettoinkomst av skogsbruk,

5) förvärvsinkomst av renhushållning,

6) en familjemedlems eller en dödsbodelägars löneinkomst av jordbruk eller företagsverksamhet,

7) arbetsersättning från eget företag,

8) lön från aktie- eller annat bolag i fråga om en sådan arbetstagare som inte anses stå i arbetsförhållande till det nämnda bolaget samt

9) förvärvsinkomst delen av dividend som en delägare får från ett bolag samt förtäckt dividend i fråga om en sådan arbetstagare som inte anses stå i arbetsförhållande till det nämnda bolaget.

Om den försäkrade försäkrats med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare el-

ler lagen om pension för företagare, avdras inte den försäkringspremie som betalats med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare när sjukförsäkringspremien fastställs.

När sjukförsäkringspremien enligt 3 och 4 mom. fastställs iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

Lagens 33 § tillämpas första gången på försäkrades sjukförsäkringspremier som fastställs för 2002. Lagens 33 § 3 och 4 mom. tillämpas första gången när sjukförsäkringspremien för 2003 fastställs, dock så, att vid förskottsuppbörd dessa bestämmelser iakttas första gången 2004.

Om arbetsoförmåga eller rätt till förmån inträder mellan den 1 juli 2001 och den 31 de-

cember 2003, tillämpas den i 16 § 2 mom. avsedda arbetsinkomsten enligt pensionslagarna som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen när arbetsinkomsterna uppskattas på det sätt som anges i 17 § sjukförsäkringslagen och 10 § sjukförsäkringsförordningen (473/1963).

Genom denna lag upphävs i sjukförsäkringsförordningen (473/1963) av den 4 juli 1963 8 § och 9 § 2 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 8 § i förordningarna 630/1973, 1067/1975 och 650/1994 samt 9 § 2 mom. i förordning 1215/1996.

De markbelopp som anges i 16 § motsvarar det för år 1996 fastställda indextal som avses i första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 27 april 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

Lag

om ändring av 16 och 33 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 16 och 33 §, dessa lagrum sådana de lyder, 16 § i lagarna 1119/1983, 1714/1991 och 1500/1995 samt 33 § i lagarna 724/1970 och 1025/1997, som följer:

Gällande lydelse

16 §

Dagpenningen per dag är 70 procent av en trehundrededel av den försäkrades vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster under det kalenderår som anges i förordning, till den del arbetsinkomsterna inte överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 130 000 mark men inte 200 000 mark, är dagpenningen beträffande den del som överstiger 130 000 mark 40 procent av trehundrededelen av det belopp som överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 200 000 mark, är dagpenningen för den del som överstiger 200 000 mark 25 procent av trehundrededelen av det belopp som överstiger 200 000 mark. Om arbetsinkomsterna är lägre än 5 000 mark betalas inte dagpenning. Inkomster som beskattats enligt uppskattning så som nämns i 72 § 1 mom. 3 punkten beskattningsslagen på grund av att skattedeklaration inte har avgetts, skall inte beaktas som arbetsinkomst.

Vad som vid tillämpningen av denna lag avses med arbetsinkomst stadgas genom förordning.

Föreslagen lydelse

16 §

Dagpenningen per dag är 70 procent av en trehundrededel av den försäkrades vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster under det kalenderår som anges i förordning av statsrådet, till den del arbetsinkomsterna inte överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 130 000 mark men inte 200 000 mark, är dagpenningen beträffande den del som överstiger 130 000 mark 40 procent av trehundrededelen av det belopp som överstiger 130 000 mark. Överstiger arbetsinkomsterna 200 000 mark, är dagpenningen för den del som överstiger 200 000 mark 25 procent av trehundrededelen av det belopp som överstiger 200 000 mark. Om arbetsinkomsterna är lägre än 5 000 mark betalas inte dagpenning.

Med arbetsinkomst avses löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och därmed jämförbar personlig inkomst samt sådan arbetsinkomst för varje år som avses i lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969). Som arbetsinkomst betraktas dock inte royaltier, betalningar till en personalfond, kontanta vinstpremier, vinstutdelning eller aktieoptioner.

Som arbetsinkomst för en sådan försäkrad som är befriad från försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare eller som enligt nämnda lagar inte är skyldig att uppta försäkring beaktas i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd förvärvsinkomstandel av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, ar-

Skatteförvaltningen skall varje år före utgången av beskattningsåret lämna folkpensionsanstalten uppgifter om andra förvärvsinkomster som har konstaterats för varje skattskyldig vid beskattningen för året i fråga än sociala förmåner.

33 §

Sjukförsäkringspremien är 1,25 penni per den försäkrad vid kommunalbeskattningen åsatt skatteören.

Försäkrads försäkringspremie fastställs på grundval av det totala antal skatteören som har påförts honom för det föregående året, skatteåret. Utlandsarbetsinkomst som avses i 77 § inkomstskattelagen (1535/1992), till den del den betalas i form av pengar, skall beaktas då det totala antal skatteören som ligger till grund för försäkringspremien fastställs. De kostnader för arbete som arbetsgivaren ersätter hänförs inte till den del av utlandsarbetsinkomsten som betalas i

betsersättning i anslutning till företagsverksamhet och förvärvsinkomst av renhushållning.

Inkomster som beskattats enligt uppskattning enligt 27 § 1 mom. lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) på grund av att skattedeklaration inte har inlämnats, skall inte beaktas som arbetsinkomst.

När arbetsinkomsten fastställs skall i 93—95 § inkomstskattelagen avsedda utgifter för inkomstens förvärvande avdras från löneinkomst av arbets- eller tjänsteförhållande och från därmed jämförbar personlig inkomst.

Folkpensionsanstalten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter varje år och senast före utgången av varje kalenderår få uppgifter av skatteförvaltningen om varje skattskyldigs sådana löneinkomst och därmed jämförbara personliga inkomst enligt 2 mom. som har konstaterats vid beskattningen för föregående kalenderår samt om beloppet av arbetsinkomst enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare, i 3 mom. avsedda förvärvsinkomster, beskattning enligt uppskattning och utgifter för inkomstens förvärvande samt övriga sådana uppgifter i skatteförvaltningens besittning som är nödvändiga för fastställandet av arbetsinkomsten.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om vad som avses med arbetsinkomst.

33 §

En försäkrads sjukförsäkringspremie fastställs på basis av den inkomst som beskattas i kommunalbeskattningen med de undantag som föreskrivs nedan. Premiens storlek bestäms särskilt genom lag.

Utlandsarbetsinkomst som avses i 77 § inkomstskattelagen, till den del den betalas i form av pengar, skall beaktas då det sammanlagda belopp av den beskattningsbara inkomsten som läggs till grund för försäkringspremien fastställs. Till den del av utlandsarbetsinkomsten som betalas i form av pengar hänförs inte sådana ersättningar som arbetsgivaren betalar för utgifter för arbetet

Gällande lydelse

pengar, till den del ersättningarna är skattefria med stöd av inkomstskattelagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Föreslagen lydelse

till den del dessa ersättningar enligt inkomstskattelagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den är skattefria.

Om en försäkrad är försäkrad med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, används som grund för sjukförsäkringspremien sådan arbetsinkomst för varje år som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare till den del denna arbetsinkomst ersätter

1) förvärvsinkomstandelen av jordbruk eller företagsverksamhet,

2) förvärvsinkomstandelen för delägare i sammanslutning som avses i 39 eller 40 § inkomstskattelagen eller hans eller hans familjemedlemmars lön från sammanslutningen,

3) värdet av leveransarbete,

4) nettoinkomst av skogsbruk,

5) förvärvsinkomst av renhushållning,

6) en familjemedlems eller en dödsbodelägars löneinkomst av jordbruk eller företagsverksamhet,

7) arbetsersättning från eget företag,

8) lön från aktie- eller annat bolag i fråga om en sådan arbetstagare som inte anses stå i arbetsförhållande till det nämnda bolaget samt

9) förvärvsinkomstandelen av dividend som en delägare får från ett bolag samt föräckt dividend i fråga om en sådan arbetstagare som inte anses stå i arbetsförhållande till det nämnda bolaget.

Om den försäkrade försäkrats med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, avdras inte den försäkringspremie som betalts med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare när sjukförsäkringspremien fastställs.

När sjukförsäkringspremien enligt 3 och 4 mom. fastställs iaktas i tillämpliga delar vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen.

—
Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

Lagens 33 § tillämpas första gången på försäkrades sjukförsäkringspremier som fastställs för 2002. Lagens 33 § 3 och 4

mom. tillämpas första gången när sjukförsäkringspremien för 2003 fastställs, dock så, att vid förskottsuppbörd dessa bestämmelser iakttas första gången 2004.

Om arbetsförmåga eller rätt till förmån inträder mellan den 1 juli 2001 och den 31 december 2003, tillämpas den i 16 § 2 mom. avsedda arbetsinkomsten enligt pensionslagarna som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen när arbetsinkomsterna uppskattas på det sätt som anges i 17 § sjukförsäkringslagen och 10 § sjukförsäkringsförordningen (473/1963).

Genom denna lag upphävs i sjukförsäkringsförordningen (473/1963) av den 4 juli 1963 8 § och 9 § 2 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 8 § i förordningarna 630/1973, 1067/1975 och 650/1994 samt 9 § 2 mom. i förordning 1215/1996.

De markbelopp som anges i 16 § motsvarar det för år 1996 fastställda indextal som avses i första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
